

HUSET SALOMOS VEKST OG FALL

Bakgrunnstoff 2 Krøn 6,1-42; 2 Krøn 7,1-4; 1 Kong 3,16-28; 11,1-43.

Minnevers «Av den som har fått mye, skal det ventes mye» (Luk 12,48).

Ukeoversikt «Richard Cory» er et dikt om en rikmann, fortalt fra en fattig manns synsvinkel, en mann som er sjalu på Richard Cory for hans penger, utseende og alt det Richard Cory hadde som fikk andre til å ønske at de var i hans sted. Men diktet ender med at Richard Cory en vakker kveld går hjem og skyter seg i hodet.

Det kan man ikke si om Salomo. Han tok ikke sitt eget liv, i alle fall ikke det fysiske livet. Men hans åndelige liv, da? Se, det er en annen sak. Salomo hadde alt verden kunne by på, men han hadde mer, for han hadde også det beste av det himmelen kunne by på: «Salomo, sønn av David, styrket sitt kongedømme. Herren hans Gud var med ham og gjorde ham stor og mektig» (2 Krøn 1,1).

Hva skjedde med ham? Hvordan kunne en som hadde holdt seg så nær til Gud og som var blitt overøst med himmelens og jordens gaver, bli så bitter, kynisk og plaget?

Det er egentlig ikke så vanskelig. Samme hvem vi er og hva vi eier eller hvor nær vi holder oss til Gud, så er vi falske skapning-

er og er så fordervet at vi lett kan ødelegge oss selv om vi ikke hver dag overgir oss til Gud (Luk 9,23).

Før vi går i gang med selve Forkynnerens bok, skal vi se på den historiske bakgrunnen for at han, ledet av Den hellige ånd, skrev boken slik han gjorde.

SØNDAG**Salomos visdom**

Slå opp til tekstene nedenfor. Hva forteller de oss om Salomo og hans personlighet, i alle fall i yngre år?

I Kong 4,29-34 _____

I Kong 3,28 _____

I Kong 10,23 _____

Matt 12,42 _____

Salomo må ha vært en mann med en ualminnelig intelligens og visdom. Intelligens og visdom er så klart ikke det samme. Noen av verdens ondeste mennesker har vært ytterst intelligente. Men de manglet «visdom», i alle fall av det riktige slaget.

Bibelen taler om minst to slags visdom: verdens visdom (1 Kor 3,19) og den visdom som kommer fra Gud (Job 28,28; Sal 111,10).

Hva tror du er forskjellen på disse to formene for visdom?

I tillegg til den verdslige visdommen han måtte ha, hadde Salomo fått visdom fra Gud: «Gud gav Salomo visdom, stor innsikt og en forstand som favnet vidt, likesom sanden på havets strand» (1 Kong 4,29).

Men hvis «å frykte Herren er opphav til visdom», da må all den visdommen og kunnskapen som kommer etter denne «frykten» være bygd på erkjennelsen av Guds nærhet, makt og godhet. Gud er utgangspunktet for all sann visdom. Sannheter som ikke er bygd på denne grunnvollen er kanskje kunnskap, men ikke visdom. Det er en stor ulykke at så mange intelligente, velutdannede og kunnskapsrike mennesker ikke kjenner denne visdommen.

Til ettertanke Han var velutdannet, dyktig og lynende intelligent. Men da han ble fortalt at han var en synder, sa han: «Hva er synd? Jeg er ingen synder.» Hvordan er dette et eksempel på kunnskap uten visdom? Hvilke andre eksempler vet du om, og hva lærer de oss om forskjellen på verdslig kunnskap og himmelsk visdom?

MANDAG**Salomo vandrer med Gud**

Salomos iboende forstand var ikke nok til å forklare den visdommen han viste tidlig i sin regjeringstid.

Les 1 Kong 3,16-28. Hva kan denne fortellingen lære oss om hva «visdommen fra Gud» innebærer?

Salomos visdom og hans evne til å dømme rett var gitt ham av Gud. Men dette skjedde ikke i et vakuum. Salomo vandret med Herren. Hans forhold til Gud var preget av overgivelse til Herren i tro og lydighet. Denne overgivelsen var en forutsetning for at Herren skulle kunne gi ham den visdommen han trengte for å dømme Israel rett.

Les I Kong 3,3-14. Hva er det i Salomos ord som avslører hans holdning til Gud?

I dette møtet ser vi det som på mange måter var det sentrale trekket ved Salomos store fremgang. Vers 9 sammenfatter det: Det var ikke nok at han ba om den rette gaven (visdom til å bli en god konge), hele hans holdning da han ba om det, viste at han forstod at han trengte Guds hjelp, til tross for at verden lå for hans føtter. Salomo var Israels konge, men kom frem for Herren som en ydmyk tigger. Vi finner ikke spor av selvtilfredshet her. Han visste at han trengte en større kraft enn sin egen. Så lenge den holdningen holdt seg, ville Herren kunne utrette store ting gjennom ham.

Men det er noe annet som vi heller ikke må glemme. Les Salomos møte med Herren enda en gang. Hans ord viste hvor han hadde sitt hjerte. Hvordan skulle Salomo kunne vise at hans trosforhold til Herren er ekte? Svaret finner vi naturligvis i vers 14: «hvis du vandrer på mine veier ...» Her får vi et eksempel på den nære sammenhengen mellom tro og gjerninger. Gud kan bare virke gjennom Salomo og lønne hans tro så lenge han er lydige mot denne troen.

Til ettertanke **Hvor godt gjenspeiler dine gjerninger din tro? Hva sier dine gjerninger om din tro? Hva bør du forandre på?**

TIRSDAG

Salomo i Guds tempel

Av alle de privilegier Salomo fikk var det største at han fikk bygge tempelet i Jerusalem, den byen Herren, himmelens og jordens skaper, hadde utvalgt seg (2 Krøn 6,6). Om hans far David hadde ønsket seg oppdraget aldri så mye, så var det Salomo som fikk oppgaven med å fullføre jobben.

Les Salomos vigslingsbønn i 2. Krønikebok 6. Hva gjør sterkest inntrykk på deg når du leser det han sier? Hvilke prinsipper i denne bønnen kan anvendes på vårt liv med Gud, både privat og i menigheten?

Teksten inneholder så mange store sannheter. Legg for eksempel merke til vers 18 der Salomo bekjenner Guds storhet, han som skapte et univers så stort at kongen knapt kunne fatte det.

Merk deg også at hele bønnen viser at Salomo skjønner at hans folk må bli ved i sin lydighet mot Gud. Alle Israels paktsløfter ble gitt på betingelser.

Men det viktigste i hele bønnen er nok løftet om tilgivelse. Hvis Israel synder og blir straffet for sin synd, så vil Gud høre dem i himmelen, der han «troner» og «tilgi». Men merk deg at tilgivelsen alltid var knyttet til deres bekjennelse og omvendelse.

Les vers 36 og merk deg ordene «for det fins ikke noe menneske som ikke synder.» Hvordan får du dette til å stemme med evangeliet? Hva er det Salomo vil ha sagt?

Her i Salomos bønn opplever vi at han ser motsetningen mellom menneskers svakhet og Guds kjærlighet og tilgivelse. 2 Krøn 7,1-3 viser at Gud godtok Salomos ofringer som ledsaget hans bønner.

Til ettertanke **Hvorfor er det så viktig at vi forstår Jesu død i vårt sted hvis det er slik at «det ... ikke [fins] noe menneske som ikke synder»? Hvorfor må alt vårt håp om evig liv bygge på Jesus?**

ONSDAG**Salomos fall**

**«Derfor må den som tror han står, passe seg så han ikke faller!»
(1 Kor 10,12)**

Han var blitt rikt velsignet av Herren, men han begynte likevel å gli bort. Ellen White forklarer det slik: «Så gradvis skjedde Salomos frafall, at han var langt borte fra Gud før han selv var klar over det. Nesten umerkelig begynte han å stole mindre og mindre på Guds ledelse og velsignelse og mer og mer på sin egen styrke. Litt etter litt lot han være å vise Gud den ubetingede lydighet som skulle gjøre Israel til et særskilt folk. Samtidig tok han mer og mer etter skikk og bruk blant nabofolkene. Salomo gav etter for de fristelser som fulgte med hans fremgang og ærefulle status, og glemte ham som hadde gitt ham velstand.» – *Alfa og Omega*, bind 2, side 347 (PK:55).

Hva er det Bibelen især peker på som kilden til Salomos moralske og åndelige forfall? Se 1 Kong 11,1-4. Hvilket bud var hans handlinger et klart brudd på? Se 5 Mos 17,17.

Det var galt av ham å ta seg mange koner, især utlendinger som ikke kjente Herren, men det var ikke så mye dette i seg selv som hva disse ekteskapene ville føre til. Disse kvinnene stod ham vel nærmere enn noen andre i landet, og de førte ham etter hvert bort fra Herren. Legg merke til at 1 Kong 11,4 sier at det var da Salomo ble «gammel» at konene hans fikk vendt hans hjerte

bort fra Herren. Som Ellen White skriver ovenfor, så skjedde ikke frafallet plutselig. Det begynte med et lovbrudd som i seg selv ikke var så voldsomt stort. Men dette «lille» skrittet ble til et stort sprang ut i frafallet.

Hva førte hans frafall til? I Kong 11,4-9.

Forunderlig! *Etter å ha blitt uttrykkelig utvalgt av Herren begynner han å tilbe og tjene fremmede guder?* Hvis det kan hende ham, så kan det hende enhver.

Til ettertanke Finnes det noen «utenlandske kvinner» i ditt liv? Vær helt ærlig med deg selv. Hvordan blir du kvitt dem hvis du må svare ja?

TORSDAG

Salomos siste dager

Herren ble så klart ikke sittende med hendene i fanget mens Salomo falt fra. Gud, som «ikke [vil] at noen skal gå fortapt» (2 Pet 3,9), må ha arbeidet med sin frafalne tjeners hjerte.

Hva sa Herren til Salomo om Salomos oppførsel? Hvordan viser disse versene at våre handlinger påvirker andre på godt og ondt? Hvor ser du også Guds nåde mot Salomo? Se I Kong 11,11-13.

Hvilke prøvelser utsatte Herren Salomo for som en følge av hans syndige ferd? I Kong 11,14-43.

Skriften sier det ikke, men Ellen White forteller at Salomo til slutt så sin dårskap, til tross for at han var så forherdet, og vendte om. Han hadde lært mye av denne fryktelige erfaringen, og i senere år skrev Salomo «om de gagnløse år av sitt liv for å advare kommende slekter». – *Alfa og Omega*, bind 2, side 366 (PK:79).

Les Fork 1,1,16 og 2,4-10. Hvordan viser disse versene at Salomo er forfatteren?

Vi kan lære en hel del av Salomos sørgelige liv. For det første: Ingen av oss er immun mot syndens og frafallets dårskap. For det andre: Salomos frafall førte lidelse over både ham selv og andre, et prinsipp som mange av oss kjenner bare så altfor godt. Når vi leser Forkynneren, får vi innblikk i den bitre lidelsen Salomo fikk oppleve på grunn av sine dårlige valg.

Til ettertanke **Til tross for Salomos frafall gav Gud ikke opp. Hvilken trøst finner du i denne tanken, for du har vel også snublet og falt?**

FREDAG

Videre studium

Les om Salomo i *Alfa og Omega*, bind 2, side 329-341 (PK:25-46). Se også *The SDA Bible Commentary*, bind 3, innledningen til Forkynneren.

«I mange år var Salomos vandel preget av gudsfrykt, oppriktighet, prinsippfasthet og ufravikelig lydighet mot Guds bud. Han hadde hånd om alle viktige saker og ledet statsforvaltningen med stor visdom. Hans rikdom og klokskap, de praktfulle byggverk han oppførte i begynnelsen av sin regjeringstid, den energi, fromhet, rettvishet og det storsinn han la for dagen i ord og

handling, vant folkets lojalitet og utløste beundring blant fremmede fyrster i mange land.» – *Alfa og Omega*, bind 2, side 333 (PK:32).

«Men Salomo hadde begynt å glemme ham som var kilden til hans makt og anseelse. Etter hvert som impulsene tok makten over fornuften, vokste selvtilliten, og han prøvde å utføre Guds vilje på sin egen måte. Han trodde at nabofolkene ville lære å kjenne den sanne Gud hvis han allierte seg med dem politisk og handelsmessig. Derfor sluttet han pakt med den ene nasjonen etter den andre, i strid med Guds plan. Ofte ble disse paktene stadfestet ved ekteskap med hedenske kongedøtre. Guds folk ble tilsidesatt til fordel for nabofolkenes seder og skikker.» – *Alfa og Omega*, bind 2, side 346 (PK:54).

Spørsmål til drøftelse

- 1. Snakk i gruppen om andre store ledere som gjorde fryktelige ting de aldri skulle ha gjort. Hvilke paralleller finner du mellom dem og Salomo? Hva kan du lære av disse feilene?**
- 2. Vi er ikke Salomo, men vi kan også komme i fare for sakte men sikkert å miste vår tro. Hvordan da? Og hva slags ansvar har vi for slike som holder på å falle fra? Hvordan kan vi hjelpe dem uten å virke fordømmende?**
- 3. Kjenner dere noen som har falt fra Gud? Hva kan dere gjøre for å føre dette mennesket tilbake til Gud? Hva kan dere først og fremst gjøre for å vise dette mennesket at Gud fortsatt elsker det? Kanskje er det første dere kan gjøre å innby dette mennesket til en sammenkomst som ikke foregår i menighetens regi.**